

Familierechtbank Antwerpen (afd. Antwerpen), vonnis van 12 december 2018

Erkenning – Echtscheiding – Marokkaanse authentieke akte – Verstoting – Artikelen 78-93 Marokkaans Familiewetboek – Franse vrouw – Gewone verblijfplaats in België – Kwalificatie echtscheiding – Geen toepassing van artikel 57 WIPR – Artikel 25 WIPR – Geen weigeringsgronden

Reconnaissance – Divorce – Acte authentique marocain – Répudiation – Articles 78 à 93 du Code de la famille marocain – Epouse française – Résidence habituelle en Belgique – Qualification du divorce – Pas d'application de l'article 57 CODIP – Article 25 CODIP – Pas de motif de refus

Inzake:

Gezien voorgaand verzoekschrift op 8 juli 2016 aangeboden door meester S. Hemelaer, advocaat, kantoor houdende te 2020 Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 225/1, voor en namens:

de heer C. Z.,

zonder gekend beroep, geboren te Oujda (Marokko) op [...] 1982 en wonende te [...],

toegelaten tot het voordeel van kosteloze rechtspleging ingevolge beschikking van het Bureau voor rechtsbijstand van de Rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen in datum van 20 mei 2016 [...] en 8 februari 2017 [...],

verzoekende partij,

eisende partij in gedwongen tussenkomst, verder "verzoeker" genoemd,

vertegenwoordigd door meester S. Hemelaer, kantoor houdende te 2020 Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 225/1, ter zitting van 14 november 2018,

tegen

mevrouw L. N., (cfr. dagvaarding in gedwongen tussenkomst), mevrouw L. N., (cfr. beëdigde vertaling echtscheidingsakte), kantoorbediende, geboren te [...] (Frankrijk) op [...] 1978, wonende te [...],

verwerende partij in gedwongen tussenkomst, verder "tussenkommende partij" genoemd,

persoonlijk aanwezig en bijgestaan door meester B. Vanden Acker, kantoor houdende te 2800 Mechelen, Brusselsesteenweg 415, ter zitting van 14 november 2018.

I. Procedure

De rechtbank heeft onder meer kennis genomen van:

- het verzoekschrift, neergelegd ter griffie op 8 juli 2016,
- de dagvaarding in gedwongen tussenkomst dd. 9 maart 2017,

- de schriftelijke adviezen van de heer E. De Bock, substituut procureur des Konings, dd. 15 september 2016 en 17 april 2018,
- de stukken, waaronder deze zoals bedoeld in de adviezen van het openbaar ministerie.

De zaak werd behandeld in raadkamer op 14 november 2018.

De heer Erik De Bock, substituut van de procureur des Konings, gaf gunstig advies. Er volgde geen repliek.

II. Verzoek

Het verzoekschrift beoogt de erkenning van een echtscheidingsakte, opgemaakt op grond van de artikelen 78 tot 93 van het Marokkaans Familiewetboek op 30 december 2014.

De ambtenaar van de burgerlijke stand te Antwerpen, district Antwerpen, heeft beslist de buitenlandse authentieke aktes niet te erkennen op grond van artikel 57 WIPR.

Verzoeker heeft bij toepassing van artikelen 31, 27 en 23 WIPR beroep ingesteld tegen deze beslissing. De tussenkomende partij heeft zich aangesloten bij dit beroep.

III. Beoordeling

Ingevolge artikel 27, § 1 WIPR wordt een buitenlandse akte – waaronder een buitenlandse akte van burgerlijke stand – in België door alle overheden erkend zonder dat een beroep moet worden gedaan op enige procedure, indien haar rechtsgeldigheid wordt vastgesteld volgens het recht van het land waarin de akte werd opgemaakt en de grondvoorwaarden overeenkomstig het toepasselijke recht werden nageleefd, mede rekening houdend met art. 21 (de openbare orde-exceptie) en art. 18 (wetsontduiking) WIPR.

Verzoeker en de tussenkomende partij vragen de erkenning van hun echtscheidingsakte, opgemaakt op 30 december 2014 in Marokko.

Het is niet betwist dat het Marokkaanse recht van toepassing is.

Uit het Marokkaanse tussenvonnissen, gewezen in de door verzoeker ingeleide echtscheidingsprocedure waarbij hij werd veroordeeld om een compensatie te storten, blijkt dat de echtscheiding werd gevraagd op grond van de artikelen 78 tot 93 van het Marokkaanse Familiewetboek. Het gaat hier om een eenzijdige verbreking van het huwelijk door de man op discretionaire wijze, dus om een verstoting.

Deze verstoting gebeurt echter wel onder rechterlijke controle en na een verzoeningspoging. De rechter doet ook uitspraak over de onderhoudsverplichting van de man jegens de echtgenote en de kinderen. De eenzijdige echtscheiding is het voorrecht van de man, maar dit voorrecht kan ook door de vrouw worden uitgeoefend op voorwaarde dat haar het optierecht op verstoting werd toegekend in de huwelijksakte.

Art 57, § 1 Wetboek IPR stelt het beginsel dat een verstoting niet in België kan worden erkend indien de vrouw niet over een gelijk recht beschikt. De meerderheid van de rechtsleer ziet de talaq-verstoting van art. 78 e.v. van het Marokkaanse Familiewetboek wel degelijk als een verstoting op grond van de eenzijdige wil van de man, zonder dat de vrouw over een zelfde recht beschikt in de zin van art. 57, § 1 Wetboek IPR, zodat deze slechts uitzonderlijk kan worden erkend in België, mits aan alle voorwaarden van art. 57, § 2 Wetboek IPR is voldaan (zie bv. H. Englert en J. Verhellen, "L'application du droit marocain de la famille en Belgique 2004-2015", in M.-C. Foblets (ed.), *Le code marocain de la*

familie en Europe. Bilan comparé de dix ans d'application, Brugge, die Keure, 2017, 299 e.v.). Volgens een soepelere interpretatie in de rechtsleer kan daartegen worden opgeworpen dat de vrouw in het Marokkaanse Familiewetboek tegenwoordig alleszins ook over de mogelijkheid beschikt om op haar initiatief uit de echt te scheiden via de procedure van de echtscheiding omwille van duurzame ontwrichting (chiquaq). Als deze echtscheidingsmogelijkheid als een evenwaardig tegengewicht voor het verstotingsrecht van de man kan worden beschouwd, komt de hypothese van art. 57, § 1 Wetboek IPR (met name een eenzijdige wilsverklaring van de man om het huwelijk te ontbinden, zonder dat de vrouw een zelfde recht heeft) in het hedendaagse Marokkaanse echtscheidingsrecht in feite niet meer voor, zodat ook de voorwaarden van art. 57, § 2 Wetboek IPR verder niet meer dienen te worden nagegaan (ADDE, Praktische gids van buitenlands familierecht. Het nieuwe Marokkaanse Familiewetboek. Overzicht van het Turkse en Algerijnse recht, 2005, 52 e.v., in het bijzonder p. 57 onderaan en p. 60 bovenaan). Voor de erkenning van Marokkaanse echtscheidingsvonnissen gelden dan enkel nog de algemene erkenningsvoorwaarden van art. 25 Wetboek IPR. Het feit dat de vrouw de Franse nationaliteit heeft en in België haar verblijfplaats heeft, is op zich dan niet relevant.

De verwijzing naar art. 57 Wetboek IPR die door Buitenlandse Zaken wordt aangebracht bij de legalisatie van een Marokkaanse echtscheidingsakte wordt volgens de rechtsleer soms al te vlug toegevoegd, zonder een grondig onderzoek naar de werkelijke aard van de echtscheiding, en wordt dan vaak door de burgerlijke stand nadien zonder meer overgenomen bij de weigering van de erkenning ervan (H. Englert en J. Verhellen, i.c., 289). Art. 57 Wetboek IPR mag echter geen rigide regel worden waarvan de effecten de intenties van de wetgever overstijgen. De ratio legis van art. 57 Wetboek IPR is het beschermen van de gelijkheid man-vrouw. Wanneer de rechterlijke goedkeuring voor de opmaak van de echtscheidingsakte wordt gegeven, na een tegensprekelijke procedure met respect voor de rechten van de verdediging en na een verzoeningspoging, en er afdoende werd gewaakt over de economische situatie van de vrouw na echtscheiding, moeten de gevolgen van de Marokkaanse echtscheiding dan ook worden erkend. Een echtscheiding is immers nagenoeg steeds het gevolg van de wil van één van de echtgenoten (of van beiden) om het huwelijk niet langer verder te zetten, waarna de rechter vaak niet anders kan dan de echtscheiding uit te spreken, aangezien hij de echtgenoten uiteraard moeilijk kan verplichten om verder gehuwd te blijven tegen hun wil.

Art. 25 Wetboek IPR luidt als volgt:

“Gronden voor weigering van de erkenning of de uitvoerbaarverklaring

Art. 25. § 1. Een buitenlandse rechterlijke beslissing wordt niet erkend of uitvoerbaar verklaard indien:

1° het gevolg van de erkenning of van de uitvoerbaarverklaring kennelijk onverenigbaar zou zijn met de openbare orde; bij de beoordeling van deze onverenigbaarheid wordt inzonderheid rekening gehouden met de mate waarin het geval met de Belgische rechtsorde is verbonden en met de ernst van de gevolgen die aldus worden veroorzaakt;

2° de rechten van de verdediging zijn geschonden;

3° de beslissing alleen is verkregen om te ontsnappen aan de toepassing van het door deze wet aangewezen recht, in een aangelegenheid waarin partijen niet vrij over hun rechten kunnen beschikken;

4° zij, onverminderd artikel 23, § 4, overeenkomstig het recht van de Staat waar zij werd gewezen, nog vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel;

5° zij onverenigbaar is met een in België gewezen beslissing of met een voordien in het buitenland gewezen beslissing die in België kan worden erkend;

6° de vordering in het buitenland werd ingesteld na het instellen in België van een vordering die nog steeds aanhangig is tussen dezelfde partijen en met hetzelfde onderwerp;

7° de Belgische rechters exclusief bevoegd waren om kennis te nemen van de vordering;

8° de bevoegdheid van de buitenlandse rechter uitsluitend gegrond was op de aanwezigheid van de verweerder of van goederen zonder rechtstreeks verband met het geschil in de Staat waartoe die rechter behoort;

9° de erkenning of de uitvoerbaarverklaring in strijd zou zijn met de weigeringsgronden bedoeld in de artikelen 39, 57, 72, 95, 115 en 121.

§ 2. In geen geval mag de buitenlandse rechterlijke beslissing ten gronde worden herzien."

Geen van deze weigeringsgronden blijkt in casu van toepassing te zijn. De Marokkaanse rechterlijke beslissing is definitief, zoals blijkt uit het certificaat van de gemeente [...] dd. 30/06/2017 waaruit blijkt dat verzoeker sinds 9 februari 2015 uit de echt gescheiden is. De rechten van de verdediging zijn niet geschonden, aangezien de echtgenote betrokken werd in de procedure; zij is ter zitting verschenen en werd door een raadsman vertegenwoordigd. Uit het tussenvonnissen dd. 1 december 2014 blijkt dat zij de echtscheiding betwistte en conclusies heeft genomen. Er zijn ook geen aanwijzingen van wetsontduiking, noch van het feit dat de gevolgen van de erkenning kennelijk onverenigbaar zouden zijn met de Belgische openbare orde.

Bijgevolg acht de rechtbank het verzoek tot erkenning van de buitenlandse echtscheidingsakte gegrond.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK

Stelt vast dat de wet op het taalgebruik in gerechtszaken is nageleefd.

Alle verdere en strijdige middelen verwerpend.

Verklaart het verzoek toelaatbaar en gegrond in de volgende mate:

- zegt voor recht dat de echtscheidingsakte met betrekking tot verzoeker en de tussenkomende partij, opgemaakt op 30 december 2014 in Marokko, voldoet aan de voorwaarden tot erkenning ervan conform artikel 27 §1 WIPR,
- zegt voor recht dat iedere Belgische overheid, in het bijzonder de ambtenaar van de burgerlijke stand te Antwerpen, district Antwerpen, deze echtscheidingsakte dient te erkennen.

Legt de kosten ten laste van verzoeker.

Dit vonnis werd uitgesproken op twaalf december tweeduizend achttien in raadkamer van de Kamer AF2, die samengesteld was uit:

H. Smeyers	rechter
C. Lemmensg	griffier
S. Vandromme	eerste substituut-procureur des Konings